

Kuva. Hannu Vallas 2003

**ESPOO KAUKLAHTI ERIK BASSEN TIE
KAAPELITYÖN ARKEOLOGINEN VALVONTA**

9.-11.5.2005

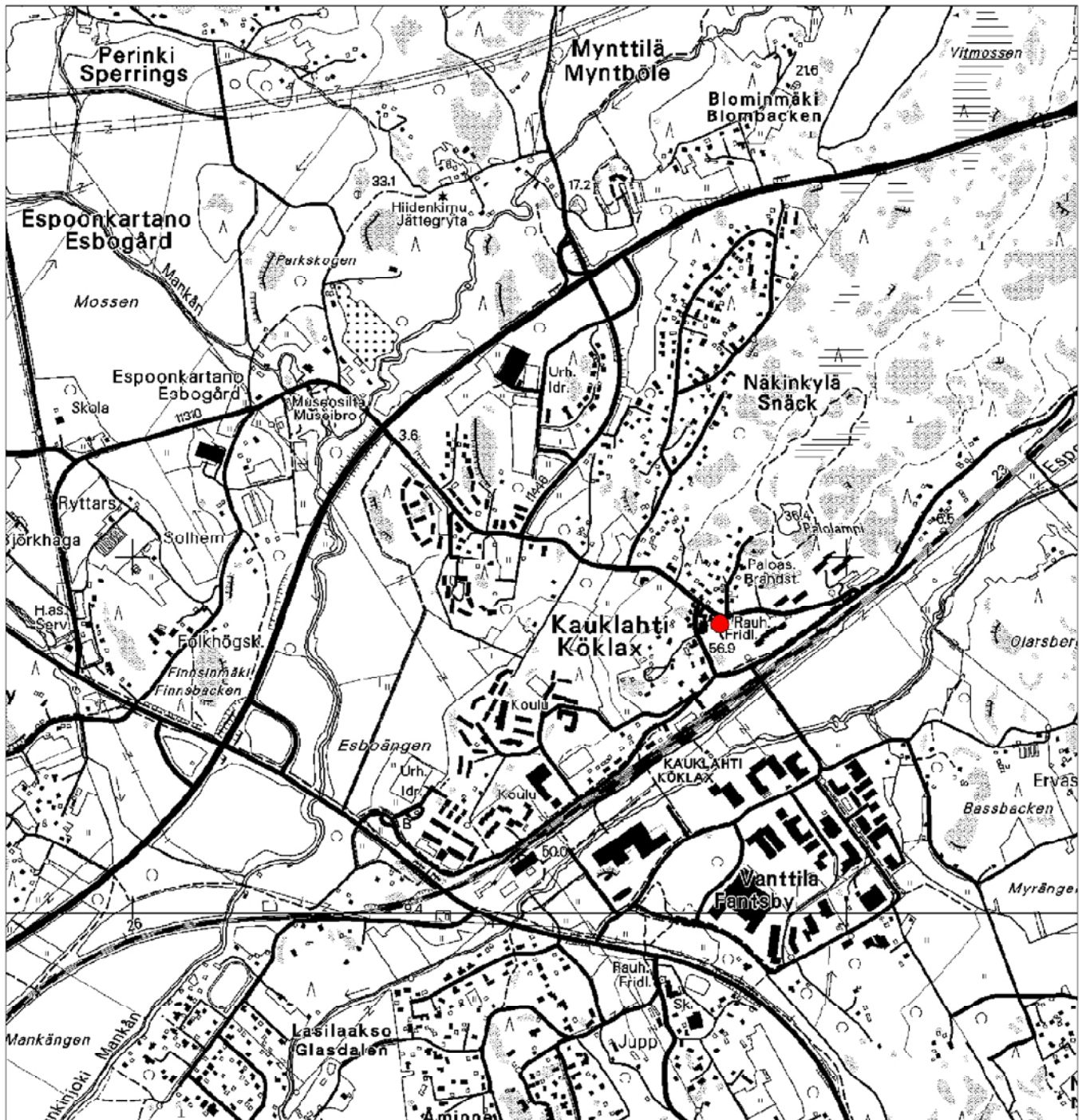
Museoviraston rakennushistorian osasto
Päivi Hakanpää

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohde: Espoo Kauklahti Erik Bassen tie
Peruskartta: 2032 12 Espoo
Peruskoordinaatit: $x=6678004-6678081, y=3367195-3367248, z = 19-27$ m mpy (yhtenäiskoor-
dinaatit)
 $x = 75748-75824, y = 33604-33653$, (Espoon kaupungin koordinaatit)
Kortteli: 44021
Tontti: 3:8, 4:83
Tutkimuksen laatu: Kaapelityön arkeologinen valvonta
Kohteen ajoitus: Keskiäika ?-1900-luku
Kenttätöyönjohtaja: FM Päivi Hakanpää
Tutkimuslaitos: Museovirasto, rakennushistorian osasto (MV/RHO)
Kenttätöaika: 9.5.-11.5.2005
Tutkimuskustannukset: 2200 € E.ON Finland Oyj
Esinelöydöt: KM 2005059:1-4. Diar. päivä 19.10.2005
Aiemmat löydöt: KM 2002069:1-449
KM 2003111:1-1093
Rahakammio: 2002058
Rahakammio: 2004020:1-2
Mustavalkonegatiivit: RHO/MV 125562:1-7
Diapositiivit: RHO/dia 125561:1-9
Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka:
Museovirasto, rakennushistorian osaston arkisto (MV/RHO)
Kaivauskertomuksen kopiot:
Espoon kaupunginmuseo
Aikaisemmat arkeologiset tutkimukset:
Keskiäikaisten kylätonttien inventointi 2000, Espoon kaupunginmuseo (EKM)
Haggrén, Georg & Hakanpää, Päivi 2002: Espoo, Kauklahti, Saka. Kaivaus-
kertomus 2002. (MV/RHO)
Haggrén, Georg, Enqvist, Johanna, Hakanpää, Päivi & Wuorisalo, Jukka 2003:
Kauklahti, Saka. Kaivauskertomus 2003. (MV/RHO)

Tiivistelmä

Kylätontin länsi- ja pohjoisosiin tehtyjen kaapelikaivantojen pintamaat oli poistettu jo huhtikuun lopulla, jolloin maanpinnan alta paljastui kivirakenteita. Esille tulleet rakenteet dokumentoitiin ja samalla valvottiin Emil Halmeen-tielle johtavan kaapelilinjan kaivaus. Kaivannon länsiosassa oli 1800–1900-luvuille ajoittuva uuninperustus, sekä palaneista kivistä ladottu kiveys. Rakenteen yhteydestä löytyi mm. palanutta savea ja kuonaa sekä pintakerroksista 1700–1800-luvun löytöjä. Emil Halmeen tielle johtavan polun kaapelikaivannosta paljastui paksujen täyttömaiden alta noin 30 cm paksuiset kulttuurikerrokset, jotka sijaitsivat 25–27 metrin korkeuskäyrien välissä. Pohjoisosan kaapelikaivannosta löytyi myös 1800-luvulle tai 1900-luvun alkuun ajoittuva rakennuksen kivijalka. On todennäköistä, että tontin itä- ja pohjoisosassa on muuallakin säilynyt 1700-luvun tai sitä vanhempia asutuskerroksia.

ESPOO Kauklahti Erik Bassen tie
Päivi Hakanpää 2005

Pk 2032 12

Peruskartta 1:20000

PerusCD 2002

Sisällysluettelo:

Arkisto- ja rekisteritiedot.....	2
Tiivistelmä.....	3
Sisällysluettelo:.....	4
1. Johdanto.....	5
2. Historia ja ympäristö.....	5
3. Menetelmät.....	6
4. Kaivanto 1.....	6
5. Kaivanto 2.....	8
6. Lopuksi.....	9
Lähteet:.....	10
Liite 1 Mustavalkonegatiiviluettelo.....	11
Liite 2 Dialuettelo.....	12
Liite 3 Löytöluettelo.....	13
Kartat 1-4	

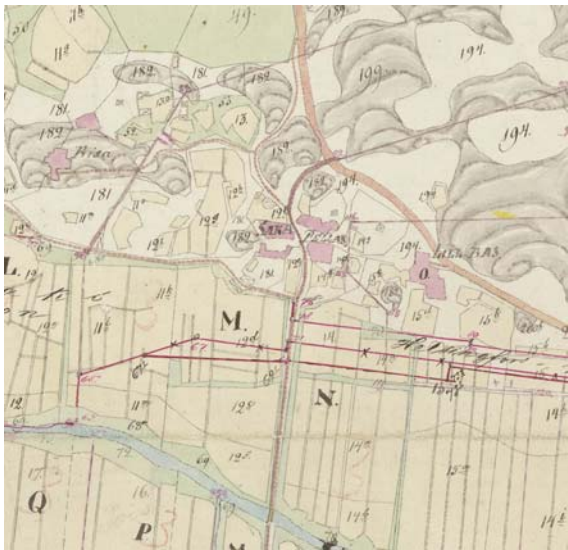
1. Johdanto

Museoviraston rakennushistorian osasto valvoi Espoon Kauklauden keskiaikaisella kylätontilla kaapeli-kaivannon kaivutöitä 9.-11.5.2005. Kaivannon pintamaat oli poistettu jo huhtikuun lopulla, jolloin maanpinnan alta paljastui kivirakenteita. Kaivaustyöt keskeytettiin ja niitä jatkettiin Museoviraston arkeologien Päivi Hakanpään ja Donald Lillqvistin valvonnassa. Työn kustannuksista (2200 €) vastasi E.ON Finland Oyj. Kaapelityön toteutti Suomen Energia-Urakointi Oy. Valvotun alueen pinta-ala oli 135,50 m². Tutkija Trygve Gestrin Espoon kaupunginmuseosta oli valvonut aiemmin toukokuussa tontin koillisosan kaapelikaivannon kaivamista.

Kauklauden kylätonttia on tutkittu vuosina 2002–2003, jolloin kaivaukset rajoittuivat alueen länsi- ja itäosiin. Alueen vanhimmat löydöt ajoittuivat 1200/1300-luvuille. Kylätontilla oli useampia keskiajalta 1900-luvulle ajoittuvia rakennuksen pohjia, sekä kylätontin keskiosissa esineettömiä, mahdollisia ruumishautoja, joista yksi tutkittiin vuonna 2003¹. Aiemmat tutkimusalueet rajoittuivat 14–21 metrin korkeuskäyrille.

2. Historia ja ympäristö

Kauklahti on yksi Espoon vanhimmista kylistä. Se mainitaan historiallisissa lähteissä ensimmäisen kerran vuonna 1451². Kylä on ollut verokuntansa eli boolinsa emäkylä, ja sen tytärkyläiä olivat Kurttila, Muuli ja Vanttila sekä Källbolstad.³ Kaukalahdessa oli vuoden 1540 maakirjan mukaan yhdeksän taloa⁴, joista Skogbisan talo on sijainnut kylän takamailla, varsinaisesta kylätontista noin 4,5 km kaakkoon. Kylätontilla oli 1700-luvun lopulla enää vain Sakan, Pellaksen ja Lillbassin talot. Tontista hieman länteen sijaitsi Bisa. Uusille paikoille oli mahdollisesti jo 1600-luvulla siirretty Gesters, joka oli muuttanut länteen päin, ja Juus sekä Storbass, jotka sijaitsivat vanhan tontin eteläpuolella, Espoonjoen vastarannalla.⁵

Kauklauden kylätontti vuoden 1828 kartassa. (KA/MHA B8 9/2).

Vanhalla kylätontilla olivat 1800-luvun alussa edelleen Sakan, Pellaksen ja Lill-Bassin talot. Sakan ja Pellaksen tonttimaiden välissä oli kylätie, joka kulki Espoojoen yli Kurttilan ja Vanttilan kyliin. Pellaksen ja Sakan tonttimaat olivat jakautuneet kahdeksi. 1800-luvun lopulla tilanne oli pysynyt lähes samana, ja kylämaalla oli viisi asuinrakennusta ja yli 20 niihin liittyvää ulkorakennusta.⁶ Viimeiset rakennukset on purettu vasta 1970-luvulla, jonka jälkeen kylätontti on ollut joutomaata.

Lounais-koillisuuntainen kaapelikaivanto sijoittui 1700-luvun kartassa olevan autiotontin luoteis-osaan. Paikalla on ilmeisesti ollut vielä 1800-luvulla rakennuksia. Kaapelikaivanto seurasi läheltä 1700-luvun kartassa olevaa Sakan ja Pellaksen taloille johtavaa tietä. Toinen kaivannoista kulki polkua pitkin ylös nykyiselle Erik Bassen tielle, joka noudattelee vanhaa Suuren rantatien linjausta.⁷

¹ Haggrén jne. 2002–2003.

² FMU 2898.

³ Lindholm 1999, 14–15.

⁴ KA/SAY Espoo.

⁵ Haggrén jne. 2003; KA/MHA B7 10/3-13

⁶ KA/MHA B8 9/2; KA pitäjänkartta vuosilta 1877/1885 VI/28.

Kylä sijaitsi Espoojoen luoteisrannalla. Joki laskee Espoonlahteen, joka on ulottunut aiemmin huomattavasti syvemmälle sisämaahan. Merenlahden rantaviiva on ollut 1000-luvulla noin kilometrin päässä Kaukalahden kylätontista.⁸ Vesireitin ohella merkittävä kulkuväylä oli tontin pohjoisosan läpi Turusta Viipuriin johtanut Suuri rantatie.⁹ Kylätontin lounais- ja pohjoisosassa on avokalliota, joista osa räjäytettiin pois toukokuussa 2005 uuden seurakuntarakennuksen alta. Kylän talot ovat sijainneet kaakkoon laskevassa soramoreenirinteessä. Mäkeä ympäröi hiesumaa¹⁰, jonka alarinteillä ovat sijainneet pellot ja niityt.

Kaukalahden kylätontilla on vieläkin nähtävissä vanhoja hedelmäpuita ja pensaita, vaikka alue on vesa-koitunut ja metsittynyt. Alueen koillisosa on luonnontilaista niittyä, joka on osittain jäämässä uudisrakentamisen alle. Vanhasta rakennuskannasta on jäljellä enää uuninperustuksia, rakennusten perustusten kiviä ja kiviaitoja.

3. Menetelmät

Kaapeliojien sijainnit sekä niistä löytyneet rakenteet mitattiin takymetrillä. Kaivannon maakerroksista tehtiin sanalliset kuvaukset. Profiileista piirrettiin vain ne, joista oli säilynyt vanhempia kulttuurikerroksia. Kaapeliojat kaivettiin suoraan 70 cm syvyyteen asti, mikäli paikalla ei havaittu kylätonttiin liittyviä rakenteita. Havaitut rakenteet ja niihin liittyvät maakerrokset dokumentoitiin tasossa piirtämällä ja kuvaamalla, minkä jälkeen ne purettiin. Valvonnan yhteydessä otettu hiilinäyte ja kaksi maanäytettä poistettiin jälkitöiden yhteydessä. Talteen otetut löydöt on luetteloitu Kansallismuseon numeroille KM2005059:1-4.

Dokumentoinnissa käytettiin maahan lyötyjä kiinteistörajoja (metalliputket), joille siirrettiin korkeus Kaupparmäen tien vieressä, avokallion päällä sijainneesta korkeuskiintopisteestä n:o 313 (20.722 m mpy N60). Kiinteistörajojen pisteiden koordinaatit saatiin Espoon kaupungin digitaalisesta kaavakartta-aineistosta, jota käytettiin myös dokumentoinnin pohjakarttana. Kiinteistörajojen koordinaattipisteet ovat seuraavat:

Piste 9: $x=75765,710$ $y=33657,323$ $z=20.105$ m mpy

Piste 10: $x=75756,755$ $y=33661,802$ $z=19.275$ m mpy

4. Kaivanto 1

Ensimmäinen kaivanto alkoi Kaupparmäen tien itäpuolelta SW-NE – suuntaisena. Sen pituus oli noin 50 metriä ja leveys 1–1,20 metriä. Kaivanto 1 kulki Kaukalahden kylätontin länsiosassa kiviaidan ja polun kaakkoispuolella yhtyen polkuun kaadetun suuren, vanhan kuusen kohdalla. Kaapelioja sijoittui 19–20 m korkeuskäyrien välissä olevalle terassille. Kaivannon lounaisosa oli hieman alavampaa maata.

Kaivannon länsipäässä tuli heti pintamullan alta esiin suuria kiviä, joiden koot vaihtelivat 140 x 80 – 40 x 40 cm välillä. Kivistä osa oli hyvin teräväsärmäisiä, ja ne oli kasattu tummanharmaaseen saveen. Kivien alta löytyi muovia. Kivien alla oli läikikästä harmaata savea, jossa oli ruostesaostumia. Kivitäyttö oli tuotu tien laitaan noin 8 metrin matkalle (kartta 1; piste A). Kaivannon alkupää täyttyi nopeasti vedellä. Alueen maakerrokset olivat seuraavat:

0–20 cm savinen pintamulta.

20–50 cm tummanharmaa, kostea savi.

⁷ KA/MHA B7 10/3-13; KA/MHA B8 9/2; KA pitäjänkartta VI/28 vuosilta 1877/1885.

⁸ Haggrén 2003 jne.

⁹ Alanen & Kepsu 1989.

¹⁰ Maataloudellinen maaperäkartta Espoo 2032 12 vuodelta 1959/1967.

50–70 cm läikikäs harmaa savi, jossa oli ruostesaostumia ja paikoitellen myös hiekkalinssejä.

Kaivannon länsiprofilissa oli kaksi noin 40 x 45 cm kokoista kiveä, joiden pinnat (19.20 m mpy) erotuivat maan päälle (kartta 2). Kivien sijaintikoordinaatit olivat $x=75755,70-75756,10$ ja $y=33619,85-33621,20$. Kivien välissä oli tiiliä. Ne saattoivat liittyä 1800-luvun rakennukseen, sillä molemmin puolin kaivantoa oli näkyvissä mahdollisesti rakennuksen kivijalkaan kuuluneita kiviä

Kaivannon puolivälissä oli pintamullan alla pienistä, palaneista kivistä ladottu rakenne (R200501), jonka pinta oli korkeudella 19.25 m mpy. Sen sijaintikoordinaatit olivat $x=75756,40-75757,20$ ja $y=33623,80-33625,25$. Rakenne oli kaivettu esille kaivinkoneella, jolloin ainakin yksi kivikerros oli osittain hävinnyt. Kivet olivat noin 30 cm maanpinnan alapuolella. Rakenteen koko oli noin 1,20 x 0,70 metriä, mutta se jatkui vielä profiilien ulkopuolelle. Kooltaan noin 20 x 30 cm - 5 x 10 cm kivet oli ladottu mullansekaiseen saveen. Savikerroksen paksuus oli 30–40 cm. Osa kivistä oli rapautuneita. Rakenteen pinnalta ja päällimmäisten kivien alta löytyneet fajanssi- ja punasaviastian palat sekä muutama lasiastian pala ajoittuvat 1700–1800-luvuille. Rakenteesta löytyi myös palanutta savea ja rautakuonaa. Rakenteesta kaivettiin puolet pois lastalla. Rapautuneita kiviä ja palanutta savea sisältänyt kiveys tulkittiin tulisijaksi, jollaisia löytyi tontilla tehdyistä kaivauksista vuosina 2002–2003. Nämä tulisijat liittyivät keskiaikaisiin rakennuksiin.¹¹

Kuva. Ladottu kiveys ja siihen liittyvä savikerros. Etualalla maaleikkauksessa näkyvät kivet kuuluvat mahdollisesti 1800-luvun rakennukseen. (MV/RHodia 125561:3)

Rakenteen (R200501) länsipuolella oli noin 2,9 x 1,2 metrin laajuinen alue vaaleanharmaata savea, jossa oli hyvin harvaan ladottuja nyrkinkokoisia luonnonkiviä. Kerroksen paksuus oli 10–18 cm. Kiviä oli koko savikerroksessa, jonka pinnalla oli myös vähän palanutta savea ja tiilimurskaa. Kerros muistutti vuoden 2003 kaivauksien alue 7:llä ollutta lattian perusrakennetta, joka sijaitsi tulisijan vieressä.¹² Savikerros kaivettiin pois kaivinkoneella. Savikerroksen ja R200501:n välistä piirrettiin profiili (kartta 2). Vaaleanharmaan saven vierestä, eteläprofiilista, mitattiin kaivannon maakerrokset (kartta 1, kohta B), jotka olivat seuraavat:

0–25 cm savinen pintamulta, jonka alaosassa oli hiiltä.

25–45 cm vaaleanharmaa savi, jonka alaosassa oli harvakseltaan pieniä kiviä.

45–65 cm vaaleanharmaa läikikäs savi, jossa oli ruosteläikkiä.

R200501 itäpuolella maa oli multaisempaa ja aivan R200501 reunalla oli tiiliä, joiden alla oli palanutta savea. Mullan- ja hiekkansekaisen saven alla oli karkea keltainen hiekka, ja tämän alla vaaleanharmaa hiesu. Hiekkamaa-alue oli noin 9 metriä pitkä ja ulottui lähelle R200502:ta.

¹¹ Haggrén jne. 2003, 8.

¹² Haggrén jne. 2003, 8.

uuninperustukseen. (MV/RHOdia 125561:4)

Kaivanto 1 yhtyi polkuun kaadetun kuusen kohdalla ($x=75760$, $y=33635$). Kuusen kannon vierestä ja sen alta oli paljastunut kiviä, joiden pinnat (19.86 m mpy) ulottuivat lähes maan päälle. Kiviä oli 2,6 x 0,9 metrin laajuisella alueella. Mullansekaiseen ruskeanharmaaseen saveen ladottujen kivien koot olivat 40 x 50 cm – 5 x 10 cm. Saven paksuus oli 25–35 cm. Kerroksesta löytyi lasi- ja keramiikka-astioiden paloja, jotka ajoittuvat 1800-luvulta 1900-luvun alkuun. Mullansekaisen saven alla oli vaaleanharmaa ruostesaostumia sisältänyt savi, jonka paksuus oli 10–15 cm. Tämän alla oli kallio. Kiveys ei muodostanut yhtenäistä rakennetta tai kuusen juuret olivat osittain hajottaneet sen. Kivet saattoivat liittyä 1800–1900-luvuille ajoittuvaan uuninperustukseen. Kiveys dokumentoitiin valokuvaamalla, sekä mittaamalla sen paikka kartalle, minkä jälkeen kiveys kaivettiin pois kaivinkoneella. Rakenteen sijaintikoordinaatit olivat $x=75758,80-75760,00$ ja $y=33634,50-33637,30$.

Kaadetun suuren kuusen itäpuolella alkuperäiset maakerrokset olivat tuhoutuneet 1950–1970-luvulla kaivettun kaapeliojan vuoksi noin 15,5 metrin matkalta. Kiviainan päätyttyä kaivanto 1 haarautui polkua alas kaakkoon ja polkua ylös luoteeseen. Tämä dokumentoitiin kaivanto 2:na.

Kuva. Hajonnut kiveys saattoi liittyä 1800–1900-luvuille ajoittuvaan

5. Kaivanto 2

Kaivanto oli eteläosasta luode-kaakkosuuntainen noin 35 metriä ja pohjoisosasta lähes etelä-pohjoissuuntainen noin 41 metrin matkalta. Kaivannon leveys oli 1,20–1,60 metriä, ja se kulki nykyisen polun kohdalla. Eteläosassa oja seurasi vanhempaa kaapelilinjaa, joka oli kaivettu kahta mahdollisesti 1950-luvun puhelinkaapelia varten. Vanhat kulttuurikerrokset olivat näiltä kohdin tuhoutuneet. Keski-vaiheilla vanhat kaapelit olivat aivan kaivannon lounaisreunassa ja koillisreunan maakerrokset olivat säilyneet koskemattomina.

Polun kohdalla pintamullan paksuus oli 5–30 cm. Pintamullan alla oli 10–35 cm paksu hiekkatäyttökerros, jolla polun pintaa on aikanaan tasoitettu ja nostettu. Tämän alla oli tiivis, pieniä kiviä sisältänyt värjäytynyt hiekkakerros, jonka paksuus oli 5–30 cm. Kerros vaikutti tien tai polun pohjalta, joka oli noin 40 cm alempana nykyistä polun pintaa. Kaapelikaivannon pohjoisosassa oli vielä lähes 25 cm paksu vanhan polun tai tien tasaushiekkakerros. Näiden hiekkakerrosten alla oli säilynyt kulttuurikerroksia, jotka eivät olleet yhtenäiset. Kulttuurikerrosten kohdalta piirrettiin koillisprofiilista kaksi erillistä kohtaa yhteensä 11,60 metrin matkalta (kartta 3 ja 4).

Kaivannon eteläosassa pohjahiekan päällä oli tiivis ja tahmea noen-, hiilen- ja savensekainen hiekka, jonka paksuus oli noin 2–10 cm. Se vaikutti palokerrokselta. Osittain oletetun palokerroksen päällä oli lähes 18 cm paksu noen- ja savensekainen hiekka (kartta 3). Säilyneet kulttuurikerrokset sijaitsivat 22–23 metrin korkeuskäyrien välisellä terassilla. Kerrokset erottuivat vain koillisprofiilissa, eikä niiden yhteydessä ollut löytöjä, joten kerrosten ajoitus jää avoimeksi. Vanhojen karttojen perusteella paikalla on ollut

ainakin 1800-luvun alussa tie tai polku.¹³ Tämän perusteella kerrokset olisivat 1700-luvun lopulta tai vanhempia.

Kaivannon pohjoisosassa pohjasiltin päällä oli 10–30 cm:n paksuinen noen-, hiilen- ja savensekainen hiekkakerros, jossa oli pieniä kiviä. Maakerroksesta löytyi kivilavikannun tai -ruukun paloja (KM2005059:4). Kerros ei ollut yhtenäinen ja sen keskellä oli vähemmän nokinen hiekkakerros (kartta 3). Täyttöhiekkakerrosten ja vanhan polun pinnan alapuolella olleet kulttuurikerrokset sijaitsivat 26–27 metrin korkeuskäyrillä olevalla terassilla.

Kaivannosta paljastui peruskallio 25–26 metrin korkeuskäyrien kohdalla, noin 10 metrin matkalta. Sen pinta oli 24.20–25.10 m mpy. Kaivannon itäpuolella oli vastaavalla kohdalla avokallio. Kaivannosta paljastuneen kallion päällä oli noin 10 cm paksu keltainen pohjahiekka. Tämän päällä oli 10–30 cm paksu värjäytynyt tiivis hiekka, joka sisälsi pieniä kiviä. Kerros vaikutti vanhalta tien tai polun pohjalta. Pällimmäisenä oli 15 cm paksu pintamultakerros.

Rakennuksen kivijalkaan kuuluvia kiviä oli kaivannon keskikohdalla polkujen risteyksessä (x=75786–75793 ja y=33642–33643) noin 40 cm maanpinnan alapuolella. Kivet oli ladottu tiiviisti ruskeanharmaaseen saveen, jonka paksuus oli noin 15–50 cm. Kivien päällä oli noin 20 cm paksu värjäytynyt, karkea hiekka. Kivijalka oli ladottu noin 20 cm paksun värjäytyneen tiiviin savensekaisen hiekan päälle, jossa oli pieniä kiviä. Alimmaisena oli keltainen pohjahiekka. Perustuskivien välistä tuli fajanssiastioiden paloja. Rakennus on sijannut avokallion alla, sen lounaispuolella. Kaivannon koillispuolella oli maanpinnalla näkyvissä vielä joitakin rakennukseen kuuluneita kiviä. Perustuskivet sijaitsivat 24 ja 25 metrin korkeuskäyrien välissä. Rakennus ajoittunee 1800-luvulle tai 1900-luvun alkuun.

Kaivannon pohjoisosassa pintamultakerros oli ohut. Vanhan polun pintakerrosta ei enää havaittu, vaan paikalle oli tuotu täyttökerroksia entisen pintamullan päälle. Kaivannon maakerrokset olivat seuraavat (kartta 1, piste C):

0–4 cm pintamulta.

4–12 cm värjäytynyt läikikäs hiekka, jossa oli ruosteraitoja.

12–45 cm keltainen hieno hiekka (täyttökerros).

45–55 cm mullan- ja savensekainen hiekka (vanha pintamulta).

55–70 cm läikikäs hiekka, jossa oli pieniä, halkaisijaltaan alle 5 cm olevia kiviä.

70–75 cm pohjahiekka.

6. Lopuksi

Keväällä 2005 Museovirasto valvoi kaapeliojien kaivamista Kauklahden kylätontin länsi- ja pohjoisosissa, joissa oli vielä maanpinnalle näkyvissä 1800–1900-luvuille ajoittuvia rakennusten ja uunien perustuksia sekä kiviaitoja. Tontin länsiosaan oli tuotu uusia kivitäyttökerroksia. Kaivanto 1:ssä sijaitsi mahdollisesti 1800-luvulle tai 1900-luvun alkuun ajoittuva uuninperustus. Kaivannosta paljastui myös rapautuneista kivistä ladottu rakenne ja siihen liittyvä vaaleanharmaa savikerros. Kerrokseen oli harvaan ladottu nyrkinkokoisia kiviä. Kiveyksen pinnasta ja päällimmäisten kivien alta esille tulleet fajanssi-, punasavi- ja lasiastioiden palat ajoittuvat 1700–1800-luvuille. Näiden lisäksi kiveyksestä löytyi rautakuonaa ja palanutta savea. Savikerroksessa ei palaneen saven lisäksi ollut löytöjä. Kiveys muistutti kylätontilta aikaisemmissa kaivauksissa löytyneitä ja keskiaikaisiksi tulkittuja tulisijoja, joihin myös liittyi kiviä sisältäneitä savikerroksia. Nämä savikerrokset on tulkittu lattian perustusrakenteiksi.

Tontin pohjoisosassa Emil Halmeen -tielle johtavan polun kaapelikaivannosta paljastui noin 40–70 cm paksujen täyttömäiden alta vanhoja kulttuurikerroksia noin 25–27 metrin korkeuskäyrien välistä. Kulttuurikerrosten päällä havaittiin nykyistä vanhempaan polkuun tai tiehen liittyvä maakerros. Vanhojen

¹³ KA/MHA B8 9/2.

karttojen perusteella paikalla on kulkenut tie jo 1800-luvun alussa. Pohjoisosan kaapelikaivannosta löytyi myös 1800-luvulle tai 1900-luvun alkuun ajoittuva rakennuksen kivijalka. On todennäköistä, että tontin länsi- ja pohjoisosassa on muuallakin säilynyt kulttuurikerroksia ja rakenteita historiallisen ajan asutuskerroksista.

Helsingissä 30.12.2005

Päivi Hakanpää

Lähteet:

Arkistolähteet:

Maataloudellinen maaperäkarta Espoo 203212 vuodelta 1959/1967.

Kansallisarkisto (KA):

Maanmittaushallituksen kartta-aineisto (MHA)

Suomen asutuksen yleisluettelo (SAY), Espoo

Painetut lähteet:

Alanen, Timo & Kepsu, Saulo 1989: Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805. SKS toimituksia 505. Tampere.

Finlands medeltidsurkunder IV (FMU). Samlade och i tryck utgifna af Finlands Statsarkiv genom Reinhold Hausen. Helsingfors 1924.

Lindholm, Dan 1999: Espoon keskiaikainen asutus. Välähdyksiä keskiajasta – Glimtar ur medeltiden. Espoon kaupunginmuseon tutkimuksia 6. Espoo.

Espoo Kauklahti Erik Bassen tie kaapelityön arkeologinen valvonta 2005 mustavalkonegatiiviluettelo

Päivi Hakanpää

RHOMv 125562:1-7

Päänumero	Alanumero	Kunta	Kohde	Aihe	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
125562	1	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1 länsiosa, yleiskuva.	NE	Päivi Hakanpää	10.5	2005	mv	Kino
125562	2	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1, rakenne 200501.	E	Päivi Hakanpää	10.5	2005	mv	Kino
125562	3	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1, rakenne 200501.	W	Päivi Hakanpää	10.5	2005	mv	Kino
125562	4	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1, rakenne 200502.	W	Päivi Hakanpää	10.5	2005	mv	Kino
125562	5	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1 itäosaa, osittain jo peitettynä.	NE	Päivi Hakanpää	11.5	2005	mv	Kino
125562	6	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 2 eteläosaa, yleiskuva.	S	Päivi Hakanpää	11.5	2005	mv	Kino
125562	7	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 2 pohjoisosaa ja koillisprofiilia.	S	Päivi Hakanpää	11.5	2005	mv	Kino

Espoo Kauklahti Erik Bassen tie kaapelityön arkeologinen valvonta 2005 dialuettelo

Päivi Hakanpää

RHOdia 1255561:1-9

Päänumero	Alanumero	Fnro	Kunta	Kohde	Aihe	Suunta	Kuvaaja	Pvm	Vuosi	Tyyppi	Koko
125561	1	2:6	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1 länsiosa, yleiskuva.	NE	Päivi Hakanpää	10.5	2005	Dia	Kino
125561	2	2:7	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1, rakenne 200501.	E	Päivi Hakanpää	10.5	2005	Dia	Kino
125561	3	2:11	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1, rakenne 200501.	W	Päivi Hakanpää	10.5	2005	Dia	Kino
125561	4	2:12	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1, rakenne 200502.	W	Päivi Hakanpää	10.5	2005	Dia	Kino
125561	5	2:14	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 1 itäosaa, osittain jo peitettynä.	NE	Päivi Hakanpää	10.5	2005	Dia	Kino
125561	6	2:15	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 2 eteläosaa, yleiskuva.	S	Päivi Hakanpää	11.5	2005	Dia	Kino
125561	7	2:16	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 2 pohjoisosaa, yleiskuva.	S	Päivi Hakanpää	11.5	2005	Dia	Kino
125561	8	2:17	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 2, koillisprofiili.	S	Päivi Hakanpää	11.5	2005	Dia	Kino
125561	9	2:18	Espoo	Erik Bassen tie	Kaapelikaivanto 2, koillisprofiili.	S	Päivi Hakanpää	11.5	2005	Dia	Kino

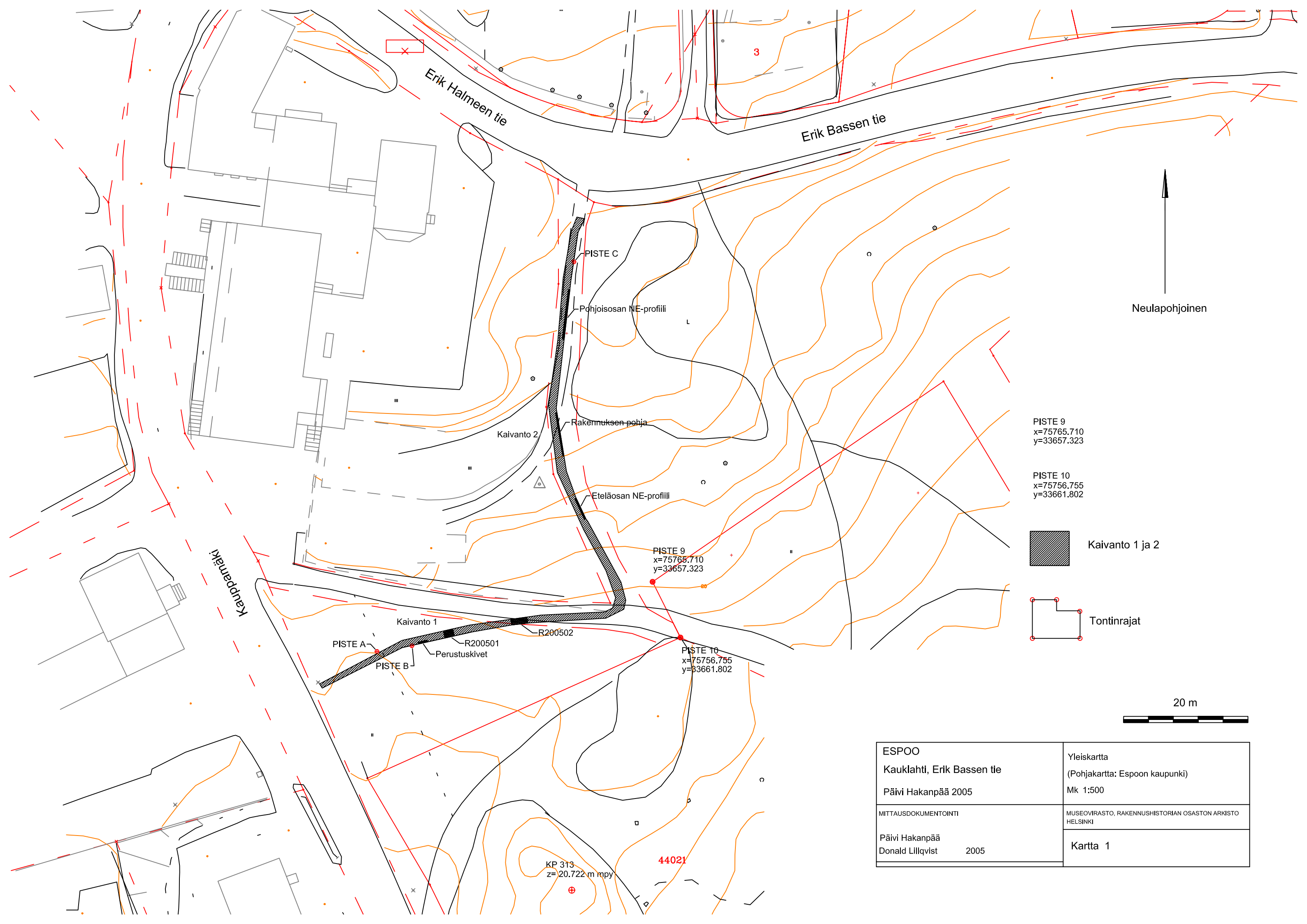
Espoo Kauklahti Erik Bassen tie kaapelityön arkeologinen valvonta 2005

Löytöluettelo

Päivi Hakanpää

KM 2005059:1-4

KM	Alanro	Alue	Yhteys	Rakenne	x	y	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Paino g
2005059	1	Kaivanto 1	Mullansekainen savi	200501	75756	33624	Punasavi	Astia	Kylkipalat ovat ruukusta tai kulhosta. Palojen sisäpinnalla on ruskea ja osittain keltainen lyijylasite.	6	65
2005059	2	Kaivanto 1	Mullansekainen savi	200501	75756	33624	Palanut savi	Tiiviste	Saviaines on heterogeeninen, joukossa karkeasekoitteisia (kvartsi ja hiekka) ja hienosekoitteisia (samotte, hieno hiekka) paloja. Kahdessa palassa on puunsyiden jälkiä.	4	82
2005059	3	Kaivanto 1	Mullansekainen savi	200501	75756	33624	Rauta	Kuona		2	568
2005059	4	Kaivanto 2	Hiilen-, noen- ja savensekainen hiekka		75805,65	33643,53	Kivitavara	Astia	Kylkipalat ovat korvallisesta kannusta tai ruukusta. Palojen pinnat ovat punaruskeat ja sisäosa on vaaleanruskea. Molemmat pinnat ovat suolalasetettuja. Paloja kiertää kaksi horisontaaliuraa.	3	34

Erik Halmeen tie

Erik Bassen tie

PISTE C

Pohjoisosan NE-profilii

Rakennuksen pohja

Eteläosan NE-profilii

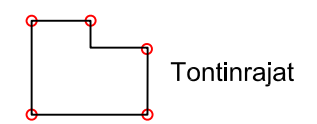
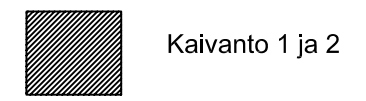
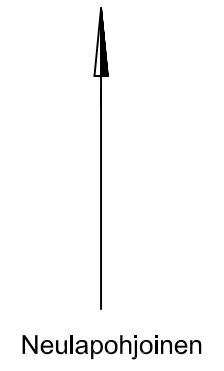
Kaivanto 2

PISTE 9
x=75765.710
y=33657.323

PISTE 9
x=75765.710
y=33657.323

PISTE 10
x=75756.755
y=33661.802

PISTE 10
x=75756.755
y=33661.802

20 m

Kaupparäki

PISTE A

PISTE B

Kaivanto 1

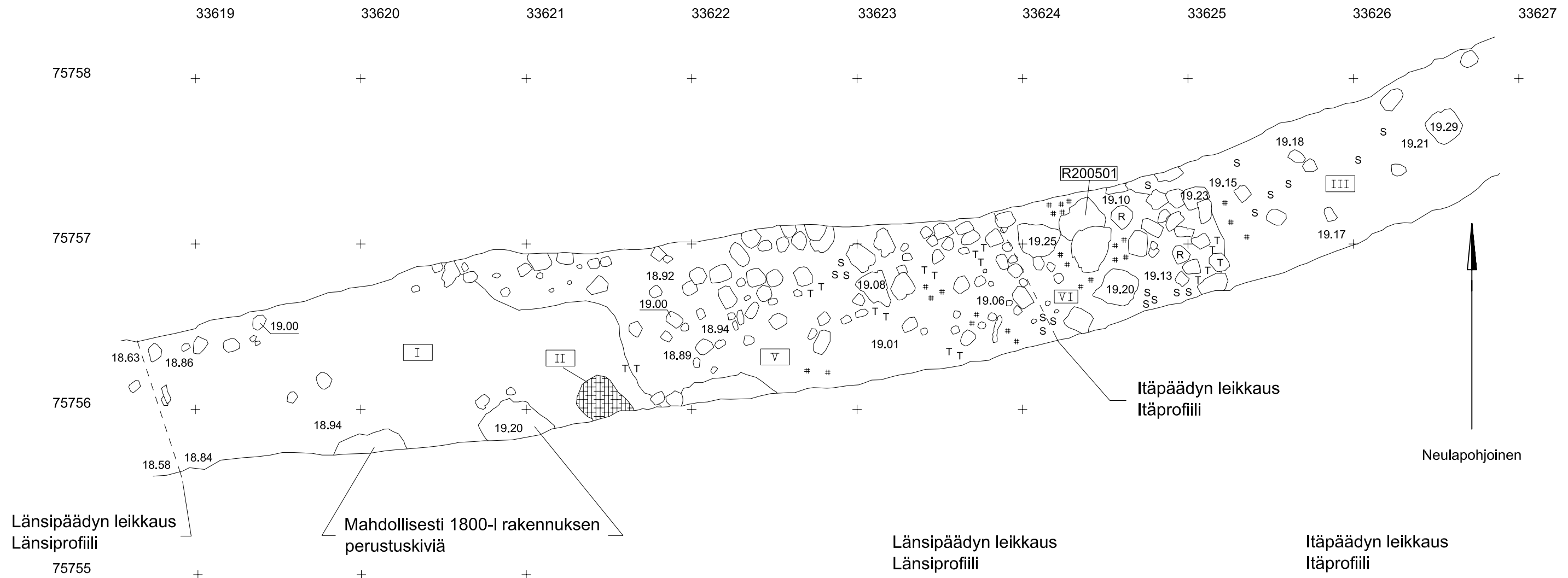
R200501
Perustuskivet

R200502

KP 313
z=20.722 m mpy

44021

ESPOO Kauklahti, Erik Bassen tie Päivi Hakanpää 2005	Yleiskartta (Pohjakartta: Espoon kaupunki) Mk 1:500
MITTAUSDOKUMENTOINTI Päivi Hakanpää Donald Lillqvist 2005	MUSEOVRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Kartta 1

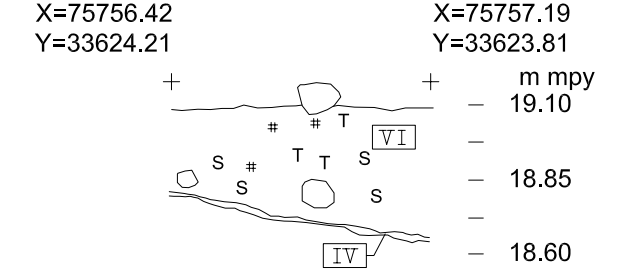
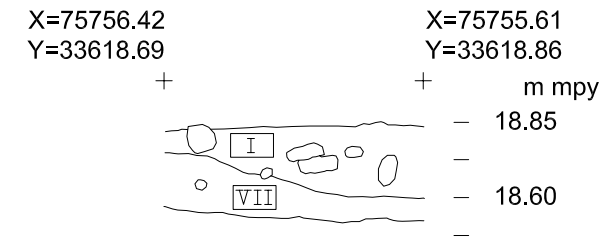

Länsipään leikkaus
Länsiprofiili
75755

Mahdollisesti 1800-l rakennuksen
perustuskiviä

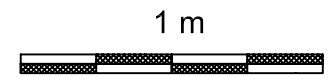
Länsipään leikkaus
Länsiprofiili

Itäpään leikkaus
Itäprofiili

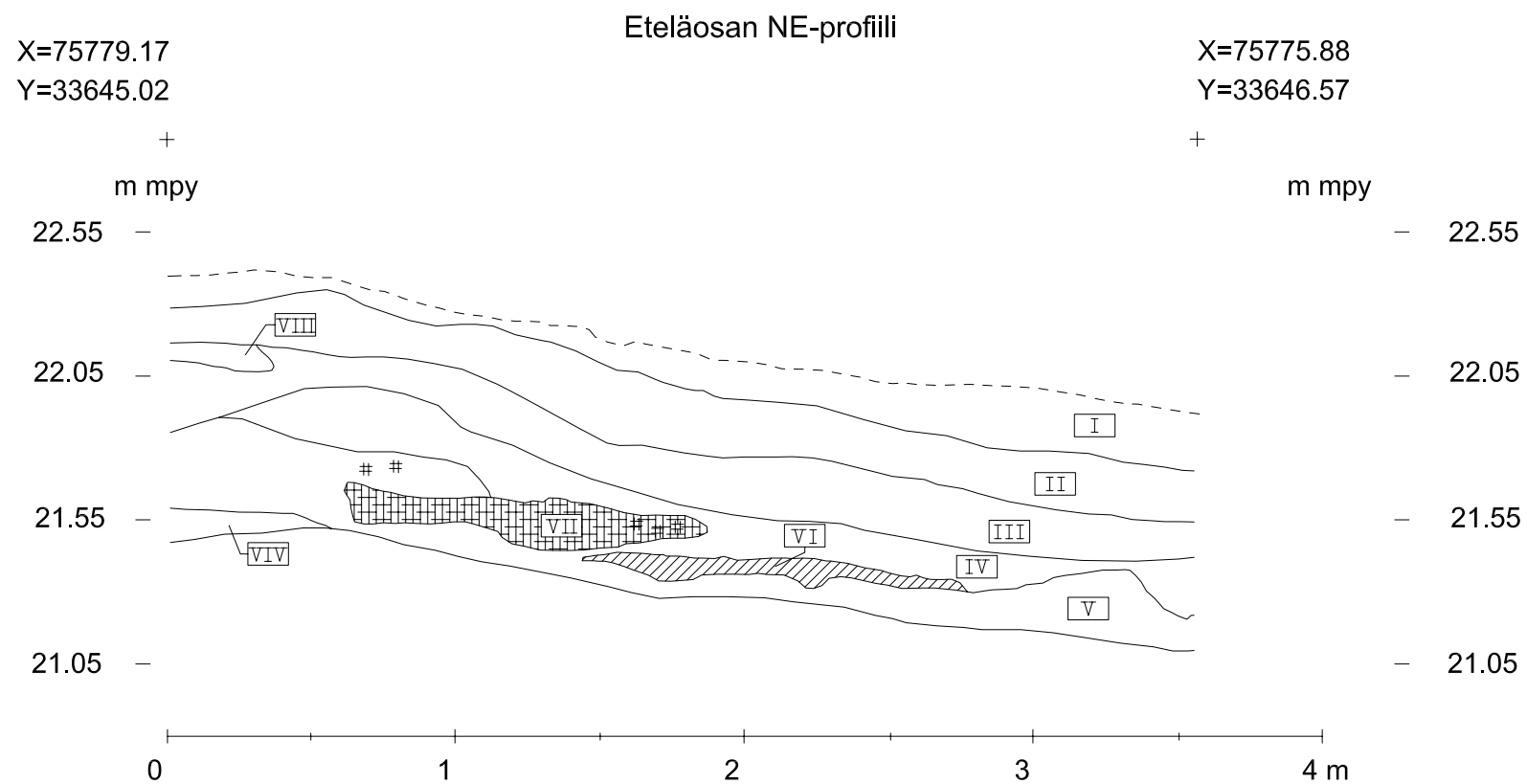

- I Läikikäs tiivis savensekainen hiesu
- II Mullan- ja hiilensekainen hiesu
- III Mullan- ja hiekansekainen savi, seassa hiiltä ja palanutta savea
- IV Vaaleanruskea hiesu
- V Vaaleanharmaa savi
- VI Mullan- ja hiekansekainen savi, seassa palanutta savea, hiiltä ja tiilimurskaa
- VII Vaaleanharmaa läikikäs savi, seassa rautasaostumia

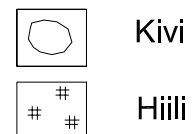
- Kivi
- Hiili
- Tiilimurska
- Palanut savi

ESPOO Kauklahti	Kaapelioja 1
Erik Bassen tie	Rakennetaso
Päivi Hakanpää 2005	Profiilit ojan länsi- ja itäpään leikkauksista
	Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
P. Hakanpää ja Donald Lillqvist 2005	Kartta 2
Puht. piirt. Donald Lillqvist 2005	

- I Pintamulta
- II Värjäytynyt hieno hiekka (tasoitekerros)
- III Värjäytynyt hieno hiekka, jossa oli pieniä kiviä (vanha polun pintakerros)
- IV Karkea harmaanruskea hiekka
- V Karkea keltainen hiekka (pohjahiekka)
- VI Tummanharmaa savensekainen nokinen hiekka (palokerros)
- VII Hiilen-, noen- ja savensekainen hiekka
- VIII Vaalea, hieno hiekka (täyttökerros)
- VIV Vaaleanharmaa siltti (pohjamaa)

1 m

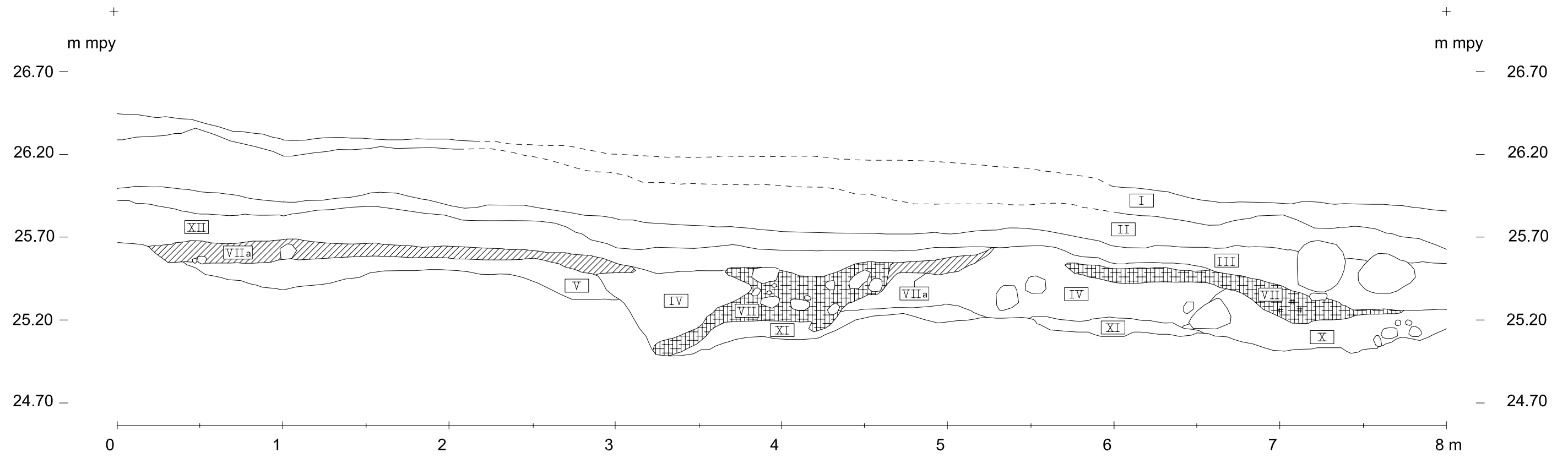

ESPOO	Kaapelioja 2
Kauklahti, Erik Bassen tie	Eteläosan NE-profiili
Päivi Hakanpää 2005	Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
P. Hakanpää ja Donald Lillqvist 2005	Kartta 3
Puht. piirt. Donald Lillqvist 2005	

Pohjoisosan NE-profiili

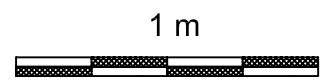
X=75812.68
Y=33644.07

X=75804.66
Y=33643.62

- I Pintamulta
- II Värjäytynyt hiekka (tasoitekerros)
- III Värjäytynyt hiekka, jossa oli pieniä kiviä (vanha polun pinta)
- IV Karkea harmaanruskea hiekka
- V Karkea, keltainen hiekka (pohjahiekka)
- VII Hiilen-, noen- ja savensekainen hiekka
- VIIa Hiekkasempi kun VII
- X Nokinen karkea hiekka
- XI Siltti (pohjamaa)
- XII Värjäytynyt karkea hiekka, jossa oli pieniä kiviä (tasoitekerros)

- Kivi
- Hiili

ESPOO Kauklahti, Erik Bassen tie Päivi Hakanpää 2005	Kaapelioja 2 Pohjoisosan NE-profiili Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Päivi Hakanpää ja Donald Lillqvist 2005 Puht. piirt. Donald Lillqvist 2005	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Kartta 4